

Inleiding

Vanaf eind september onderzoekt het Hoogheemraadschap van Delfland door het hele gebied de visstand in sloten en kanalen. Gekeken wordt welke soorten er voorkomen en hoe de leeftijdsopbouw en de conditie van de vissen is. De toestand waarin de visstand verkeert, zegt veel over de waterkwaliteit.

Waterkwaliteit meet Delfland doorgaans op twee manieren. Op de eerste plaats onderzoekt het waterschap de samenstelling van het water: welke stoffen zitten erin? Daaraan is te zien of het water vervuild is. Daarnaast kijkt Delfland naar de soorten dieren en planten. Hoe meer soorten er aanwezig zijn, hoe hoger de waterkwaliteit. Het onderzoeken van de visstand is een nieuwe manier van meten, die voortkomt uit de Europese Kaderrichtlijn Water. Deze richtlijn verplicht alle lidstaten van de Europese Unie maatregelen te nemen die de waterkwaliteit verbeteren. De richtlijn schrijft daarnaast voor op welke manier de waterkwaliteit gemeten wordt, onder andere door de visstand in beeld te brengen.

Welke sloten en kanalen bemonsterd worden, is ook door de Europese richtlijn bepaald. Het gaat dan om zogenaamde waterlichamen, wateren van een bepaalde omvang. In tabel 1 vindt u een overzicht van deze wateren.

In de loop van 2007 wordt in een detailanalyse bekeken hoe de visstand in de waterlichamen kan worden verbeterd. Op basis van de huidige situatie en de mogelijke maatregelen binnen het watersysteem worden doelen opgesteld voor de visstand. Deze maken deel uit van de ecologische doelen (zie kader).

De bemonstering van de visstand gebeurt volgens landelijke richtlijnen. Deze schrijven onder andere voor met welk materiaal, in welke deel van de watergangen en in welke periode bemonstering moet worden uitgevoerd.

Herhalen

De bemonstering van de visstand wordt iedere zes jaar herhaald, zo lang de visstand nog niet voldoet aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (toestand- en trendmonitoring). Ook is het denkbaar dat de visstand intensiever wordt gevolgd. Vis is dan als het ware een 'gidsparameter' voor de verbetering van de waterkwaliteit die inzicht geeft in de effectiviteit van de genomen waterkwaliteitsmaatregelen. Bemonstering van de visstand vindt dan plaats iedere drie jaar (operationele monitoring). Als de visstand wel voldoet aan de Kaderrichtlijn Water kan worden volstaan met een bemonstering eens in de 18 jaar.

Hengelsportverenigingen

De bemonstering van de visstand vindt plaats in overleg met de hengelsportverenigingen in het gebied, verenigd in de Visstandbeheercommissies van Den Haag en Delfland.

Achtergrond

Er geldt dat in 2015 en uiterlijk in 2027 aan de normen van de KRW moet worden voldaan. Dit zijn fysisch-chemische en ecologische normen. De ecologische kwaliteit wordt afgemeten aan parameters als zuurstof en meststoffen, maar vooral ook aan de toestand van vijf 'biologische kwaliteitselementen':

1. Macrofauna (met het oog waarneembare waterdiertjes)
2. Macrofyten (waterplanten)
3. Fytoplankton (in het water zwevende algen)
4. Fytobenthos (algen die gebonden zijn aan substraat als stenen of waterplanten)
5. vis

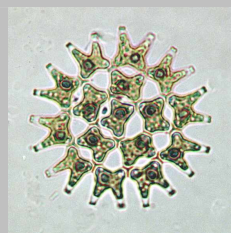
De huidige toestand (de nulsituatie) voor de bovengenoemde 5 kwaliteitselementen moet dit jaar in beeld worden gebracht.

Op basis van de Kaderrichtlijn-normen en de huidige toestand wordt gewerkt aan het vaststellen van haalbare doelstellingen en uitvoerbare maatregelen. Deze geven aan hoe en waar de kwaliteit verbeterd kan worden.

macrofauna

macrofyten

fytoplankton

fyto-benthos

vis

Wat gaat er gebeuren?

Vanaf eind september t/m half oktober worden de visstandbemonsteringen uitgevoerd in Delflands wateren.

De bemonsteringsinspanning wordt afgestemd op het karakter van de te bemonsteren wateren en het oppervlak van deze wateren. Daarbij wordt rekening gehouden met de habitats die substantieel in het waterlichaam voorkomen.

Bij de bemonstering wordt de soort samenstelling, leeftijdsopbouw en verspreiding van de vis in kaart gebracht.

Afhankelijk van het type water wordt er gevist met verschillende soorten vistuig: de kuil, de zegen en electrovisapparatuur. Op middelgrote kanalen wordt gevist met de kuil, op kleinere afgesloten wateren en smalle kanalen met de zegen en in de oevers met electrovisapparatuur.

Toelichting op vistuigen

Een **kuil** is een trechtervormig sleepnet dat door één of twee boten door het water wordt getrokken. Aan de onderkant van de kuil hangen gewichten en aan de bovenkant drijvers om het net open te houden. Kuilen zijn, afhankelijk van het type, in vrijwel alle wateren te gebruiken.

Zegen zijn netten die een deel van een water met de daarin aanwezige vis omsluiten. De onderkant van de zegen is verzaaid, terwijl drijvers aan de bovenkant het net aan het wateroppervlak houden.

Bij **elektrovissen** wordt met een aggregaat een stroomveld in het water aangebracht. Een elektrisch schepnet fungeert hierbij als positieve pool, een kabel of gaas als negatieve pool. De vis in de omgeving van de positieve pool (rand van het schepnet) wordt verdoofd en opgeschept. Deze methode is geschikt voor plaatsen met veel obstakels zoals oeverzones.

In het totaal gaat het om 22 trekken met de kuil, 62 trekken met de zegen en 57 maal electrovisserij.

De kuilbevissingen gebeuren voor zover noodzakelijk 's nachts. De overige bevissingen gebeuren overdag.

Bemonstering vindt plaats in de wateren die zijn weergegeven in tabel 1 en wordt uitgevoerd door beroepsvisser Wilkin den Boer en het bureau VisAdvies. VisAdvies zorgt voor de gegevensverwerking, toetsing en –rapportage.

De resultaten van de bemonsteringen zullen worden teruggemeld via de verenigingsbladen en in een bijeenkomst begin 2007 bij Delfland. Hiervoor worden de bestuurders van de in de VBC aangesloten hengelsportverenigingen uitgenodigd.

Bij de bemonsteringen zal zo veel mogelijk een lid van een van de hengelsportverenigingen aanwezig zijn. Dit om zicht te houden op de bemonstering en om belangstellenden te woord te staan.

Voor het bemonsteren zal aan de visrechthebbenden om toestemming worden gevraagd.

Tabel 1. Wateren waarin de visstand wordt bemonsterd

Oostelijk deel van de tboezem	Westelijk deel van de boezem	Polderwateren
- Verversingskanaal Den Haag	- Oranjekanaal	- Slinksloot in Holierhoekse en Zouteveense polder
- Singels Den Haag (langs o.m. Veenkade, Mauritskade, Prinsessegracht, Bierkade)	- Zwethkanaal	- De Delfgauw in de Zuidpolder van Delfgauw
- Haagse Vliet en Laakgebied	- 7 gaten van Van Lingen	
- Leidsche en Delftsche Vliet	- Zweth en Kromme Zweth	
- Tweemolentjesvaart en Pijnackerse vaart	- Deel van het stedelijk gebied De Lier, Naaldwijk en Maassluis	
- Schie	- Poelwatering, Gantel, Lange Watering	
- Berkelse Zweth	- Boonervliet, Bree- of Lichtvoetswatering, Oostgaag en Zuidgaag	
- Polderwatering	- Middelwatering	
- Rotterdamse en Schiedamse Schie	- Middelvliet	
- Noorderkanaal, Delfshavense Schie, Coolhaven	- Foppenplas	
- Noordvest en Vellevest		

Welzijn vis

Het vissen in de periode eind september-half oktober is niet optimaal voor de vis, maar is noodzakelijk om tegen een redelijke inspanning een representatief beeld te krijgen van de visstand. Er worden hierbij landelijke richtlijnen gevolgd die voorschrijven dat in deze periode wordt gevist en met deze typen vistuig.

Met name bij de kuilvisserij bestaat de kans dat er vissen zullen sterven als de vis beschadiging oploopt in het vangtuig. Hoge watertemperaturen aan het eind van de zomer maken de vis hiervoor nog kwetsbaarder.

Als gevolg hiervan kunnen alleen de relatief grote exemplaren van de snoek, snoekbaars, baars, aal en karper op verantwoorde wijze worden teruggezet.

Op de volgende manieren wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het welzijn van de vis:

- Bemonstering wordt zo laat mogelijk in september en begin oktober uitgevoerd, als de watertemperatuur weer enigszins gedaald is;
- Waterplantenrijke polderwateren worden begin oktober bemonsterd wanneer de waterplanten afsterven, zodat de gevolgen voor waterplanten en (vis)fauna kleiner zijn;
- Er wordt een zegen gebruikt met een knooploos want in de kuil, zodat de beschermende slijmlaag van de vissen zo min mogelijk wordt beschadigd;
- Gevangen vissen worden in teilen met ruim water gezet, dat geregeld wordt ververst; de vissen worden licht verdoofd om stress te minimaliseren;
- Gevangen vis wordt zoveel mogelijk aan boord van het schip geregistreerd;
- Als er een mogelijkheid is om beschadigde vis weer terug te zetten, dan wordt dit gedaan;
- Als de locatie er om vraagt worden minder lange trekken gemaakt met de kuil;
- Te zwaar beschadigde vis wordt niet teruggezet.

Te zwaar beschadigde vis wordt op verantwoorde wijze gedood en zo mogelijk ter beschikking gesteld aan een goed doel.

Waarom zijn hengelvangstregistraties en reeds uitgevoerde visstandbemonsteringen niet voldoende?

De hengelsportverenigingen maken gebruik van hengelvangstregistraties. Daarnaast zijn door de Visstandbeheercommissies, waarin de hengelsportverenigingen zijn vertegenwoordigd, in de periode 2003 tot en met 2006 visstandbemonsteringen uitgevoerd in een groot aantal boezem- en polderwateren.

Waarom zijn deze gegevens niet voldoende voor een beeld van de visstand? De belangrijkste reden hiervoor is dat deze bemonsteringen indertijd niet volgens de richtlijnen van de Kaderrichtlijn zijn uitgevoerd, omdat men toen vooral de kwaliteit van de visstand wilde onderzoeken op kleinschalige locaties. De Kaderrichtlijn verplicht de waterbeheerder tot meer, namelijk behalve gegevens over de kwaliteit van de visstand ook gedetailleerde gegevens van de kwantitatieve visbezetting in het gehele boezemsysteem.

Het is dus noodzakelijk om een bemonstering uit te voeren op een manier die Brussel-proof is. Op dit punt staan alle waterbeheerders voor dezelfde opgave: ze moeten een visstandbemonstering uitvoeren volgens de voorschriften.

Meer informatie over waterkwaliteit en het onderzoek naar de visstand, inclusief de bemonsteringsdata- en locaties, is te vinden via www.hhdelfland.nl/kaderrichtlijn. Voor meer informatie over het onderzoek kunt u ook terecht op de website van Visadvies: www.visadvies.nl.